

Saksframlegg

MILJØPAKKE FOR TRANSPORT I TRONDHEIM

Prioritering av prosjekter 2012

Arkivsaksnr.: 08/25207

Saksbehandler: Tore Langmyhr

::: Sett inn innstillingen under denne linja

Forslag til innstilling:

- 1) Bystyret gir sin tilslutning til de Miljøpakketiltakene som foreslås gjennomført i 2012. Rådmannen bes komme tilbake med forslag til en samlet utbyggingsplan så snart rammene for utbygging i trinn 2 i Miljøpakken er avklart.
- 2) Trondheim kommune slutter seg til hovedsatsingene i forslag til riksvegbudsjett for 2012, med betydelig vekt på drift og vedlikehold for å ivareta trafikksikkerhet og framkommelighet. Budsjettforslaget viser at det er klart behov for opptrapping av statlige midler.
- 3) Statlige midler til Grilstadtunnelen bør ikke anses som en del av bidraget til Miljøpakken, men heller knyttes til prosjektet E6 Trondheim – Stjørdal.

::: Sett inn innstillingen over denne linja

Trondheim kommune

... Sett inn saksutredningen under denne linja

Bakgrunn

Stortinget vedtok 16. juni 2009 trinn 1 i Miljøpakken for transport i Trondheim (St. prp. nr. 85 (2009-2009)). Den 23. juni i 2009 ble det også underskrevet en fireårig avtale (2009 – 2012) om belønningstilskudd mellom Samferdselsdepartementet på den ene siden og Sør-Trøndelag fylkeskommune og Trondheim kommune på den andre.

Stortinget trekker normalt opp de årlige rammene for bruk av statlige midler, herunder bompenger, i statsbudsjettet. Prioriteringene av tiltak for inneværende år ble behandlet i bystyret og fylkestinget i juni 2010. For 2011-prosjekter i Miljøpakken er det dessuten utarbeidet en tilleggsproposisjon, som ventes behandlet i forbindelse med revidert statsbudsjett i juni 2011.

Rådmannen fremmer her forslag til prioritering av tiltak i 2012. Disse forslagene må behandles politisk før sommeren 2011 for kunne innpasses i statsbudsjettet 2012. Vedtaket er dermed også å betrakte som høringsuttalelse til forslag til riksvegbudsjett 2012, som ble sendt på høring av Statens vegvesen 15.04.2011.

Etter hvert vil det legges opp til rullerende 4-årsplaner for utbyggingsprogrammet i Miljøpakken. Rammene for dette vil bli avklart gjennom behandling av det samlede utbyggingsprogrammet for trinn 1 og trinn 2 i Miljøpakken, som forventes behandlet i Stortinget i 2012.

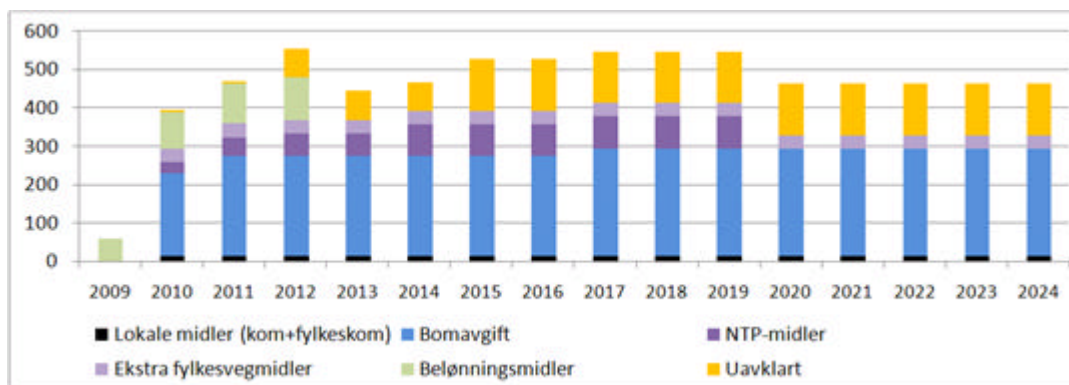
Finansielle rammer for Miljøpakken

Miljøpakkens trinn 1 omfatter tiltak innenfor en økonomisk ramme på om lag 5 mrd. kr i en 15-årsperiode. I tillegg kommer belønningstilskudd til kollektivtrafikk på 370 mill. kr for 4-årsperioden 2009-12. Trinn 2 i Miljøpakken forventes avklart i løpet av neste år og er planlagt å gi ytterligere 1,5 mrd. kr i inntekt. I tillegg inneholder finansieringsplanen 0,6 mrd. kr i økte statlige bidrag til stamvegnettet ved senere revisjoner av Nasjonal transportplan. Miljøpakken forventes derfor å ha et omfang på vel 7 mrd. kr når all finansiering er på plass. I tillegg antas at Trondheimsområdet kan oppnå ytterligere belønningstilskudd når gjeldende 4-årsavtale løper ut.

De årlige inntektene i tidsperioden 2009 – 2024 framgår av figur 1. De utvidede inntektene i trinn 2 vil medføre at framdriften blir raskere og prosjekter som står bak i køen sikres finansiering.

Figur 1: Inntektsprofil i hele miljøpakkeperioden

Miljøpakken:

Avklart: 5,5 mrd.kr
 Uavklart: 1,5 mrd.kr
= Totalt : ca. 7 mrd.kr

+ Belønningsmidler: >370 mill.kr

Uavklart:

- Miljøavgift: 60 mill. kr/år (2011-24)
- NTP 2010-19: 50 mill. kr/år (2014-19)
- NTP 2020-24: 60 mill. kr/år (2020-24)
- Belønningsmidler etter 2012

Status Miljøpakken

Miljøpakken er etablert med en organisasjon der Trondheim kommune har prosjektledelsen, Planlegging og gjennomføring skjer i nært samarbeid mellom Trondheim kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Statens vegvesen. Disse tre etatene er representert i Kontaktutvalget som styrer innsatsen og koordinerer politisk behandling (ordfører, fylkesordfører og leder i styringsstaben i Vegdirektoratet). Den daglige samordningen skjer i et Arbeidsutvalg, og det er etablert samarbeidsgrupper innenfor temaene kollektivtransport, sykkel, trafiksikkerhet, støy og informasjonsarbeid. De store vegprosjektene samordnes med øvrig aktivitet gjennom Arbeidsutvalget.

Våren 2011 omfatter Miljøpakken ca 110 prosjekter med en samlet kostnadsramme på ca 400 mill kr. Når det gjelder gjennomførte tiltak i 2010 og resultater i form av trafikkutvikling, viser rådmannen til saksframlegg for formannskapet 08.02.2011 (sak 21/11).

Følgende tiltak vil skje i 2011 (se også www.miljopakken.no) :

Veganlegg

Første etappe av Oslovegen er i gang og ferdigstilles i løpet av 2012. Arbeidene med øvre del av Forsøkslia er nylig påbegynt og ventes ferdig i løpet av høsten. (Kostnadsoverslag 25 mill kr forutsettes dekket inn gjennom omdisponeringer på 2011-budsjettet.) E6 Sentervegen – Tonstad starter over sommeren 2011 og ferdigstilles 2014.

Kollektivtrafikk

Signalprioritering gjennomføres i ca 50 lyskryss langs hovedinnfartsårene og sanntids ruteinformasjon innføres på ca 100 holdeplasser i løpet av året. Om lag 80 holdeplasser ombygges for universell utforming.

Trondheim kommune

Deler av Prinsenkrysset bygges om som ny hovedholdeplass i sommer, og det bygges kollektivfelt i øvre del av Okstadbakken fram til Bjørndalsbrua (ca 800 m). I løpet av året starter også byggingen av tverrforbindelsen mellom Trondheim sentralstasjon og Ytre basseng (ny hurtigbåtkai).

Sykkel

Det ferdigstilles 5 strekninger med sykkelveg, 2 strekninger med sykkelfelt og 2 strekninger med gang- og sykkelveg i løpet av året. I tillegg etableres en ny sykkelheis i Brubakken og det legges steinheller tilrettelagt for sykling langs en strekning på Bakklandet. I løpet av sommeren starter også utbyggingen av en tverrforbindelse (sykkelveg m/fortau) til Lade.

Trafikksikkerhet

Det bygges to fortau og påbegynnes et tredje anlegg i løpet av året. Tre kryss blir signalregulert og to andre kryss blir utbedret på annet vis. 9 fotgjengerfelt blir utstyrt med Safewalk- utstyr (blinkende lys når fotgjengere kommer).

Statens vegvesens forslag til statsbudsjett for 2012

Statens vegvesen har 15.04.2011 sendt på høring sitt forslag til budsjett for 2012. Høringsfristen er 24.06.2011. Hele forslaget finnes på www.vegvesen.no ([Forslag til riksveggbudsjett 2012](#)).

I budsjettforslaget beskrives særlig kostnadsvekst og utfordringer knyttet til vedlikehold: *”Riksvegnettet preges av et betydelig forfall, men basert på beregningsmodeller forventer statens vegvesen at vedtatt budsjett for 2011 og forslaget for 2012 vil stanse veksten i forfallet”*. Budsjettet skisserer forslag innenfor en videreført økonomisk ramme, der rasjonell gjennomføring av vedtatte prosjekter har hovedprioritet. I tillegg skisseres en opptrappingsramme med en økning på 1 mrd kr totalt på landsbasis. Det foreslås at tilleggssammenheng eventuelt prioriteres til investeringer. Budsjettforslaget omfatter følgende tiltak innenfor Miljøpakken i Trondheim:

- E6 Sentervegen – Tonstad: 95 mill kr (bompenger)
- Rv 706 Sluppen – Stavne: 109 mill kr (bompenger)
- E6 Grilstadtunnelen: 6,4 mill kr (statsmidler)
- Sykkelnett: 31,0 mill kr (14,8 mill kr statsmidler pluss 16,2 mill kr bompenger)
- Utbedring ulykkespunkt: 15,7 mill kr (10,4 mill kr statsmidler pluss 5,3 mill kr bompenger)
- Gatebrukstiltak: 10,7 mill kr (bompenger)
- Kollektivtiltak : 26,6 mill kr (statsmidler)
- Støytiltak: 3,6 mill kr (statsmidler)
- Planlegging: 13,7 mill kr (3,2 mill kr i statsmidler og 10,5 mill kr i bompenger)

I tillegg foreslås 730 mill kr (160 mill kr i statsmidler og 570 mill kr i bompenger) til E6 Nidelv bru – Grilstad).

Ved en økning av statlig ramme foreslås tilleggsbevilgninger til E6 Trondheim – Stjørdal på 54,6 mill kr (inkl Grilstadtunnelen), med tilsvarende reduksjon i bompenger. Dessuten foreslås en økning på 5 mill kr til sykkeltiltak i Trondheim og 3,6 mill kr til økt innsats mot støy.

Rådmannen vil peke på at statlige midler til Grilstadtunnelen ikke inngår i Miljøpakken, slik det er forutsatt i budsjettforslaget. Disse midlene bør heller knyttes til prosjektet E6 Trondheim – Stjørdal.

Trondheim kommune

Rådmannen slutter seg til en eventuell økning når det gjelder sykkel- og støyinnsatsen. Når det gjelder øvrige tilleggsmidler, er det diskutert med Statens vegvesen om disse kan prioriteres til E6 Jagtøyen – Tonstad. Her er det stort behov for statlig deltakelse i spleiselaget for å realisere strekningen. Økte kostnadsoverslag understreker behovet for statlig medfinansiering. Statens vegvesen opplyser at det pr i dag er formelle grunner som forhindrer en slik mulig omdisponering i 2012, fordi E6 Jagtøyen – Tonstad først må klareres som et prosjekt der statsmidler skal inngå. Dette bør da sikres i forbindelse med nærmeste revisjon av Nasjonal transportplan.

Finansieringsrammer og prosjekter i Miljøpakken 2012

Nedenfor gis først en nærmere oversikt over forventede økonomiske rammer for 2012, der tallene fra Statens vegvesens budsjettforslag er lagt inn når det gjelder statlige midler (Grilstadtunnelen er holdt utenfor). I forslag til statsbudsjett inngår disponering av 246,7 mill kr bompenger, mens det i tabellen under er antatt en ramme på 251 mill kr som realistisk inntekt.

Belønningsmidlene inngår ikke i Miljøpakken, men innsatsen skal samordnes med Miljøpakketiltakene, og belønningsmidlene omtales derfor også her.

Tabell 1: Stipulert finansiell ramme for tiltak i 2012 (2012-kroner)

Finansieringskilde	Ramme (mill. kr)	Kommentar
Statlige midler	58,6	
Fylkeskommunale midler	41,3	
Kommunale midler	10,3	
Bompenger	251	Beløpet er netto (driftsutgifter ca 20 mill kr)
Belønningsmidler	110	
SUM	471,2	

Forutsetningen om kommunalt og fylkeskommunalt delbidrag framgår av St.prp. nr 85 (2008-09). Det kommunale bidraget i 2012 foreslås å komme fra Kollektivfondet (2,9 mill kr) og investeringsmidler til holdeplasstiltak (0,5 mill kr) og trafikksikkerhetstiltak (6,9 mill kr). Rådmannen har her forutsatt at det kommunale bidraget indeksreguleres på samme måte som statlige og fylkeskommunale midler.

Det eksisterer ulike grader av bindinger innenfor de ulike budsjettmidlene. Statlige, kommunale og fylkeskommunale midler benyttes primært innenfor egne ansvarsområder. Belønningsmidlene skal benyttes til bedring av kollektivtilbudet, og bruken er delvis fastlagt i fireårig avtale mellom Trondheim kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Samferdselsdepartementet. Foreløpig er det bare belønningsmidler som er benyttet til driftstiltak. Spørsmålet om bompenger kan benyttes til drift av kollektivtransport er tatt opp i forbindelse med tilleggsproposisjonen om bruk av bompengemidler i 2011. Hvis dette ikke godkjennes, må det vurderes andre løsninger for finansiering av driftstiltak. En mulighet er ytterligere lån av belønningsmidler for seinere tilbakebetaling fra bompenger. Endelig avklaring når det gjelder bruk av bompenger til driftstiltak må forutsettes å skje når trinn 2 i Miljøpakken behandles i Stortinget i 2012.

Totalt er det forutsatt at 20 % av midlene i Miljøpakken skal gå til kollektivtrafikk (belønningsmidler i tillegg). For 2012 vil dette si 72,2 mill kr i tillegg til belønningsmidler på 110 mill kr. Det er likevel viktig å vurdere denne fordelingen over tid, i og med at det vil bli behov for større investeringsrammer til

Trondheim kommune

kollektivtrafikk enkelte år når planavklarte prosjekter foreligger.

Midler til vedtatte prosjekt 2010-11 som ikke ferdigstilles i løpet av inneværende år forutsettes overført til 2012. For 2012 diskuteres da bare nye prosjekter og prosjekter som tidligere ikke er fullfinansiert.

Tabell 2: Forslag til rammer for Miljøpakketiltak i 2012

TILTAK	Ramme (mill. kr)	Kommentar
E6 sør	95	Tonstad - Sentervegen
Sluppen – Oslovegen	109	Jernbanekryssing Stavne
Nedre Forsøkslia	6	Utbedring i kryssområde m.m
Gatebrukstiltak i Midtbyen	10,3	Trafikkomlegging, gateombygging
Kollektivtiltak	158,5	Se prosjektoversikt i figur 3
Sykkeltiltak	35	Se prosjektoversikt i figur 4
Trafikksikkerhet	25	Se prosjektoversikt i figur 5
Støytiltak	8,5	
Planlegging, informasjon	20,9	
Mobilitetsrådgivning	3	
SUM	471,2	

Nedenfor gis en nærmere omtale av programområdene og en del større prosjekter.

Vegprosjekter

E6 sør

Første oppstart på E6-utbyggingen vil være sørgående kollektivfelt i Okstadbakken fram mot Bjørndalsbrua. Strekningen Tonstad til nytt kryss med Sentervegen er planlagt med byggestart i september 2011 og ferdigstilling 2014. Totalkostnaden for denne parsellen er anslått til 439 mill. kr, og for 2012 foreslås disponert 95 mill kr i bompenger.

Endelige prioriteringer av videre utbygging vil skje gjennom stortingsbehandling av trinn 2 i Miljøpakken. For å opprettholde framdriften, er det nødvendig å sette i gang prosjektering av E6 Sentervegen – Klett, samt parallell regulering og prosjektering av gang- og sykkelveg langs Heimdalsvegen, slik at disse to anleggene er klare til utbygging fra 2013.

Oppstart prosjektering av parseller nevnt ovenfor vil utløse et behov for 42 mill kr i 2011-2012. For gang-/sykkelvegen vil prosjekteringskostnadene være ca 7 mill kr, og for E6 Klett - Sentervegen 35 mill kr. Det foreslås at dette ressursbehovet dekkes gjennom midlertidig omdisponering av tilgjengelige Miljøpakkemidler, primært fra vedtatte prosjekter der bygging ikke vil realiseres i 2012 på grunn av planframdrift. Dette representerer dermed en binding for tildeling av prosjektmidler i 2013 til tilbakebetaling av de omdisponerte midlene.

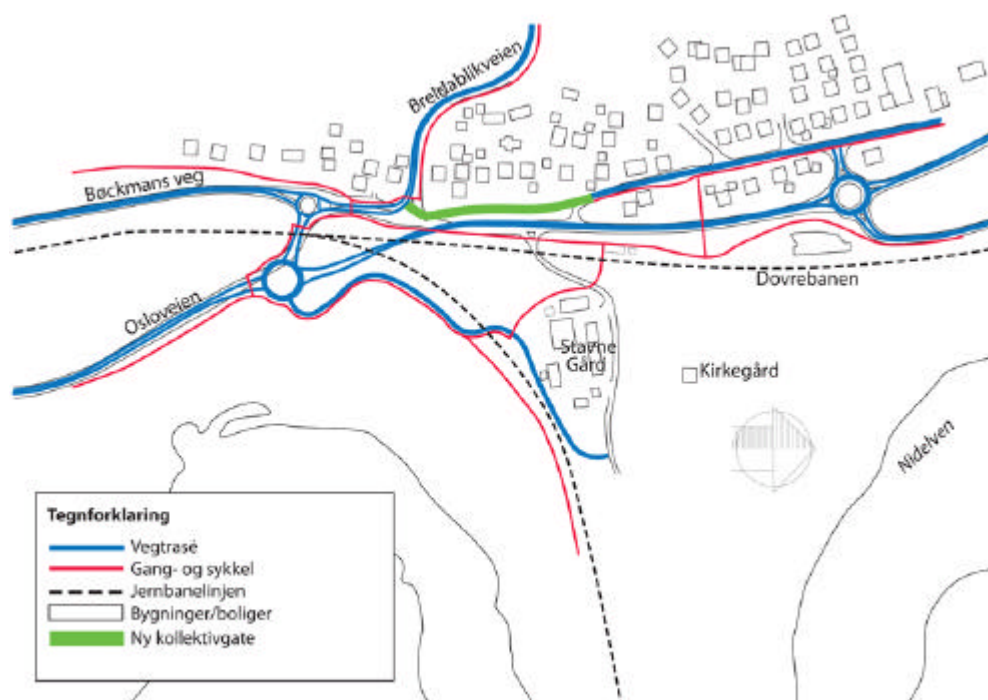
Sluppen – Oslovegen

Delprosjekt jernbanekryssing Stavne omfatter deler av Oslovegen fra Marienborg til og med kryssing av

Trondheim kommune

jernbanen ved Stavne. Strekningen er regulert med plan vedtatt i 2006. Prosjektet vil sikre at også høye lastebiler kan passere under jernbanen (i dag er det høydebegrensninger). Videre vil gang-/sykkelvegnettet opparbeides, og en farlig planovergang på Stavne vil bli sanert. Byggingen er i gang og forventes avsluttet høsten 2012.

Totalkostnaden er beregnet til 210 mill kr, og i 2012 foreslås 109 mill kr i bompenger til utbygging.

For resten av strekningen Sluppen – Stavne, inkludert ny Sluppen bru, vil rådmannen komme tilbake med planforslag og framdriftsplan for anlegget.

Kommunedelplanen for området legges fram for behandling før sommeren 2011.

Nedre Forsøkslia

Det er behov for utbedringer i kryssområdet Gammellina – Forsøkslia, der det er fare for masseutglidning. For 2012 foreslås satt av 6 mill kr til utbedring i tråd med regulert løsning for ny veg i området (det vil si en mer kostnadskrevende utbedring enn et rent reparasjonsarbeid). Videre utbygging av nedre del av Forsøkslia må vurderes i forbindelse med seinere handlingsprogram.

Gatebrukstiltak i Midtbyen

Til sammen foreslås satt av 10,3 mill kr til gatebrukstiltak i 2012. Realiseringen av gatebruksplanen for Midtbyen startet da Nordre Avlastningsveg åpnet 27. mai 2010, og flere tiltak er igangsatt og forventes gjennomført i 2011. I 2012 foreslås det satt av ytterligere midler til nytt kollektivknutepunkt i Prinsenkrysset, inkludert videreføring av trikken fra dagens endeholdeplass. Ombygging av Prinsenkrysset er finansiert under kollektivtiltak, selv om dette i vesentlig grad er et gatebrukstiltak for å frigjøre Torvet til annen bruk i henhold til vedtatt gatebruksplan.

Opparbeiding av Olav Tryggvasons gate til Miljøgate er vedtatt utsatt i påvente av reguleringsplan for parkeringskjeller.

I 2012 foreslås det avsatt ressurser til omlegging av trafikksystemet (signalanlegg, ombygging av gatenett på Ila og i Munkegata). I tillegg er det behov for prosjekteringsmidler til utbedring av Kongens gate. Her

Trondheim kommune

må det avklares hvor mye som må gjøres med fundamentering osv i hele gatetverrsnittet, i tillegg til å fornye skinnegangen. Selve ombyggingen av Kongens gate vil dermed først kunne skje i 2013. Inntil en omfattende ombygging skjer, blir det nødvendig med årlige reparasjoner i Kongens gate. Tiltakene i Kongens gate vil være hensiktsmessige å gjennomføre før Sandgata kan opparbeides som kanalpark i tråd med gatebruksplanen.

Rådmannen vil påpeke at foreslått framdrift av prosjektene i Kongens gate og Sandgata er basert på at trikkeutbedringer skjer i tråd med vedtatt gatebruksplan, det vil si med trasé i Kongens gate. Det vises til sak om "Bybaneutredning og valg av langsiktige kollektivløsninger" som er fremmet til politisk behandling våren 2011. Byutviklingskomitéen vedtok i sitt møte 05.05.2011 blant annet følgende: "*Framtidig trasévalg mellom Skansen og Olav Tryggvasons gate vurderes i sammenheng med øvrige trafikkstrømmer i området.*"

Mobilitetsrådgivning

Ressurser til påvirkningsarbeid og etablering av mobilitetsrådgivning finansieres gjennom belønningsmidlene. Mobilitetsrådgivning vil dreie seg om å få enkeltpersoner og bedrifter til å endre reisevaner i mer miljøvennlig retning, og omfatter dermed også stimulering til gange og sykling. Etablering av "grønn reiserådgiver" skjedde høsten 2010, og 2011 er første ordinære driftsår. For 2012 foreslås avsatt 3 mill kr til tiltaket. Dette skal dekke inntil to årsverk, rådgiverens lønn, pluss tjenester leid av andre deltakere i Miljøpakken. Øvrige kostnader skal dekke tilbud om reisevaneundersøkelser til private og offentlige virksomheter, og evaluering av tiltak. I tillegg skal det gjennomføres holdningskampanjer.

Kollektivtiltak

Kollektivtiltakene framgår av figur 3. Det er foreslått å sette av 158,5 mill. kr til investering, drift og planlegging i 2011. Flere av disse tiltakene inngår i avtalen om belønningstilskudd, der rammen for 2012 er 110 mill kr.

Rådmannen viser for øvrig til sak om framkommelighetstiltak for kollektivtransport, som ble behandlet i formannskapet 04.01.2011 (sak 384), og sak om bybaneutredning og valg av langsiktige kollektivløsninger som fremmes for bystyret i løpet av våren 2011. I sistnevnte sak foreslås følgende hovedstrategi for kollektivtransport i Trondheim: "*Trondheim kommune anbefaler at kollektivsatsingen baseres på et høystandard busstilbud med høy framkommelighet og frekvens på hovedrutene, miljøvennlig og universelt utformet materiell, og god kvalitet på holdeplasser og informasjon.*"

Høystandard bussløsninger er i Trondheim kalt Superbuss, og foreslås å omfatte en pakke av tiltak:

- **Kjørevegen:** Meget god framkommelighet, egne felt der det er kapasitetsmessig behov og fysisk mulig, signalprioritering, jevn kjøreveg, høye krav til vedlikehold
- **Holdeplasser:** Universell utforming, romslige leskur, fortausvarme på sentrale holdeplasser, godt vintervedlikehold, sanntids ruteinformasjon, sykkelparkering på utvalgte holdeplasser
- **Bussen:** Høy komfort, universell utforming, sanntids ruteinformasjon, lave utslipp/miljøvennlig drivstoff, leddbusser ved behov for høy kapasitet
- **Billettering:** Billett kjøp utenfor bussen (kort, SMS, automater), kortlesere i to dører.
- **Kollektivsystem:** Et nett av hovedruter som dekker viktige bolig- og arbeidsplasskonsentrasjoner. 70 % av befolkningen bør ha en Superbuss-holdeplass innenfor 5 minutters gangavstand. Avganger hvert 10. minutt i rush på hovedruter. Bedre samordning som gir avgang hvert 3. minutt i kollektivbuen.
- **Omgivelsene – arealbruk, knutepunkt:** Trafikksikre og gode gangforbindelser til holdeplasser. Bedre omstigningsmuligheter gjennom effektive knutepunkter og terminaler.

Trondheim kommune

Trondheim er allerede i gang med satsinger innenfor disse områdene, og prioriteringene for tiltak i 2012 forslås også gjort i tråd med disse kriteriene.

Flere større investeringstiltak for kollektivtransporten må gjennom regulering og nærmere planlegging før utbygging. Det kan derfor bli nødvendig med større ressurser til kollektivtiltak i en periode om ca 3-10 år, avhengig av planframdrift. Når det gjelder satsing på driftstiltak, bør det tas hensyn til dette behovet for å bygge opp ressurser til større satsinger. Totalt i Miljøpakken skal 20 % av ressursene gå til kollektivtiltak (belønningsmidler kommer i tillegg).

Kollektivtiltak 2012	mill. kr
Drift	
Bytakst og redusert periodekortpris	30
Utvidet rutetilbud fra 2008	20
Økt frekvens/nye ruter 2010-12	10
Tilskudd gass-/hybridbusser	14
Sum drift	74
Investering	mill. kr
1) Gassfyllingsanlegg Sandmoen	17
2) Trikk infrastruktur	15
3) Prinsenkrysset inkl trikk	24
4) Holdeplasstiltak inkl universell utf.	18
5) Innfartsparkering	3
6) Kollektivrampe til Flatåsen	3,5
Planlegging/utredning	mill. kr
7) Prosjektering Reppe – Vikåsen	3,0
8) Framkommelighetsanalyse rute 46	0,5
9) Terminal Tiller	0,5
Sum investering og planlegging	84,5
Totalsum kollektivtiltak	158,5

Figur 3: Forslag til kollektivtiltak med nye bevilgninger i 2012. (Her vises ikke prosjekt som er fullfinansiert tidligere år)

Takster og økt rutetilbud

Til sammen foreslås benyttet 74 mill kr til driftsrettede tiltak i 2012 (inkludert til miljøvennlig materiell).

Vedtatt i bystyre og fylkesting fra juni 2011 om redusert periodekortpris og utvidet bytakstsone til deler av nabokommunene er stipulert å koste 30 mill kr årlig.

Driftstiltakene for øvrig er i hovedsak tråd med det som er skissert i avtalen om belønningsmidler. Utvidet rutetilbud fra (20 mill kr) er en videreføring av opptrappingen høsten 2008. Posten "Økt frekvens/nye ruter 2010-12" (10 mill kr i 2012) er ikke endelig spesifisert. Det anbefales at midlene inngår i satsingen på økt rutetilbud som foreslås i rapporten om langsiktig rutestruktur for Trondheimsregionen som framlegges i løpet av våren 2011.

Rådmannen vil peke på at det over tid er svært vanskelig å anslå reelle kostnader knyttet til økt rutetilbud. Tilbudsøkningen fra 2008 og seinere år integreres etter hvert i det ordinære tilbudet, som også stadig er i utvikling. Det må også påpekes at det generelt er en kostnadsvekst i kollektivtransporten som vil medføre stadig økende tilskuddsbehov, dersom man ikke velger å øke inntektene i tråd med prisindeksen.

Trondheim kommune

For 2011-12 er det usikkerhet knyttet til om statlige myndigheter godkjenner bruk av bompenger til driftstiltak. (Dette forventes avklart i forbindelse med behandling av en egen tilleggsproposisjon til Stortinget våren 2011.) En langsiktig løsning for finansiering av driftsmidler må avklares endelig gjennom trinn 2 i Miljøpakken.

Hybrid og gassbusser

Fra høsten 2011 kommer 122 nye gassbusser. I tillegg startet kjøring med 41 gassbusser og 10 hybridbusser høsten 2010. Totale ekstrakostnader er anslått til å bli ca 14 mill kr årlig til drift av disse. Det skal dessuten etableres et gassfyllingsanlegg på Sandmoen, og investeringskostnadene er stipulert til 17 mill kr.

Trikk

Når det gjelder trikken, er det tidligere synliggjort et behov for betydelige ressurser til å ta igjen etterslep og for nødvendig fornyelse. Det vises til formannskapssak 08/17384, sist behandlet 21.04.2009. Spørsmålet om oppgradering av trikken og investeringer i nyanlegg er tatt opp i forbindelse med utredningen av mulige bybaneløsninger. Rådmannen har i saken pekt på at videre trikkesatsing bør vurderes finansiert gjennom Miljøpakken. Det foreslås 15 mill kr til trikkens infrastruktur (drift/vedlikehold/oppgradering) i 2012. (I 2011 ble bevilget 11 mill kr). Dette er betydelig mindre enn Norconsults rapport "Kartlegging av standard og utbedringsbehov for trikken i Trondheim" peker på som behovet. I henhold til rapporten er etterslepet og fornyelsesbehovet i størrelsesorden 180 mill. (2008-) kroner frem til 2025. Det fordeler seg på ca. 90 mill. kroner i etterslep pr. 2008, og 90 mill. kroner i fornyelsesbehov i perioden 2009-2025. Ansvar for å inngå avtaler om trikkedrift er nå overført AtB, mens Trondheim kommune har en avtale med Gråkallbanen om leie av infrastruktur. Det er mest rasjonelt at de økonomiske avtalene for trikkedriften, både når det gjelder rutetilbud og vedlikehold/drifting/oppgradering av infrastrukturen, håndteres samlet av AtB. (Dette forutsetter en egen avtale mellom Trondheim kommune og AtB.)

Prinsenkrysset

Prinsenkrysset skal etableres som et nytt knutepunkt for kollektivtrafikken, og det legges opp til høy standard på holdeplassområdet, blant annet med fortausvarme og høy standard på informasjon. Byggestart er planlagt sommeren 2011, med etablering av holdeplassområdene i Prinsens gate sør for Prinsenkrysset. Videre gjennomføring kan først skje i 2012, og permanent åpning av Torvet for fotgjengere kan etter planen skje fra sommeren 2012.

Kostnadene for Prinsenkrysset kan i følge et kostnadsoverslag fra april 2011 komme opp i 45 mill kr. Tidligere er det avsatt 10 mill kr til Prinsenkrysset I tillegg kommer trikkeutbygging på anslagsvis 10-15 mill kr (ennå ikke detaljert beregnet). Det er tidligere vedtatt i gatebruksplanen at trikken skal føres fram til et samlet kollektivknutepunkt i Prinsenkrysset, og det er ønskelig at dette gjennomføres sammen med resten av prosjektet i 2012. I budsjettforslaget for 2012 foreslås satt av 24 mill kr til Prinsenkrysset. Det må da jobbes videre med kostnadsoverslag for om mulig å redusere ressursbruken, uten at ambisjonene om en "superbusstandard" forlates. Det er også behov for å se kostnadene i sammenheng med de foreslåtte postene gatebrukstiltak og infrastruktur trikk. Dersom det må settes av økte ressurser, forutsetter rådmannen at dette sikres gjennom bevilgninger i 2013, og at forbruket i 2012 lånes midlertidig fra andre budsjettposter.

Forslaget om etablering av trikk i det nye knutepunktet i 2012 er basert på at trikketraséen vestfra fortsatt skal gå i Kongens gate, i tråd med vedtatt gatebruksplan. Det vises til sak om "Bybaneutredning og valg av

Trondheim kommune

langsiktige kollektivløsninger” som er fremmet til politisk behandling våren 2011.

Holdeplasztiltak

Her foreslås fortløpende oppgradering av holdeplasser på kommunalt og fylkeskommunalt vegnett, særlig med vekt på universell utforming. I tillegg til foreslått Miljøpakkebidrag på 18 mill kr (10 på kommunal veg og 8 mill på fylkesveg) kommer statlig bidrag fra ”tilskuddsordningen for økt tilgjengelighet”.

Innfartsparkering

Det er gjennomført kartlegging og statusvurdering av eksisterende tilbud om innfartsparkering. Tidlig i 2011 er det gjennomført flere ”strakstiltak” for å legge til rette for økt trafikk som følge av takstreduksjoner i regionen. Sør-Trøndelag fylkeskommune arbeider videre med tilrettelegging og leieavtaler i flere områder i nabokommunene. Det foreslås satt av til sammen 3 mill kr til innfartsparkering i 2012. De mest aktuelle prosjektene er knyttet til utvidelser av eksisterende anlegg i Skaun og Melhus.

Kollektivrampe til Flatåsen

Det foreslås en sluttfinansiering på 3,5 mill kr til bygging av en kollektivrampe fra Ytre Ringveg til Nedre Flatåsen. Prosjektet samordnes med en ombygging av krysset med Kongsvegen, som i dag har mange ulykker (trafikkikkerhetstiltak). Tidligere er finansiert 5 mill kr til prosjektet. Byggestart vil avhenge av behovet for regulering.

Framkommelighetstiltak rute 5

Det er utarbeidet en analyse av framkommeligheten på rute 5 (som er den ruta i Trondheim som har flest passasjerer) mellom Samfundet og Moholt. Tiltak for bedre framkommelighet, blant annet strekninger med kollektivfelt, er behandlet i formannskapet januar 2011 og følges opp gjennom videre planlegging. Tidligere avsatte midler er mer enn tilstrekkelig til den aktiviteten som skal skje i 2012 (til sammen 15 mill kr er bevilget tidligere). Bygging forventes å starte opp i 2013, i første rekke for kollektivfelt Jonsvannsvegen og i Christian Fredriks gate. Begge prosjektene må samordnes med sykkeltiltak.

Framkommelighetsanalyse rute 46

Arbeidet med å øke hastigheten på hovedrutenettet foreslås videreført i 2012 gjennom oppfølging av framkommelighetsanalyse på strekningen Tillerbyen – Pirterminalen. Prosjektet starter opp høsten 2011 og foreslås med et budsjett på 1,2 mill kr, hvorav 0,5 mill kr i 2012.

Tillerterminalen

Prosjektet om langsiktig rutestruktur foreslår å utvikle en terminal i Tillerbyen for omstigning (særlig) mellom region- og byruter. Det er behov for å se på mulig utforming av et knutepunkt som eventuelt må legges inn i kommunedelplan og reguleringsplan for kjøpesenterområdet. Det foreslås 0,5 mill kr til planlegging i 2012.

Reppe – Vikåsen

Reguleringsplanlegging for ny bussveg er startet opp våren 2011. For 2012 foreslås satt av 3 mill kr til detaljplanlegging og prosjektering, med sikte på mulig byggestart i 2013.

Sykkeltiltak

Det foreslås å sette av 35 mill. kr til sykkeltiltak i 2012. Innenfor de avsatte rammene blir det dermed mulig å prioritere tiltak til og med nr 12 på listen i figur 4.

De fleste tiltakene bygger opp under foreslått hovednett for sykkel i transportplanen fra 2007. Følgende

Trondheim kommune

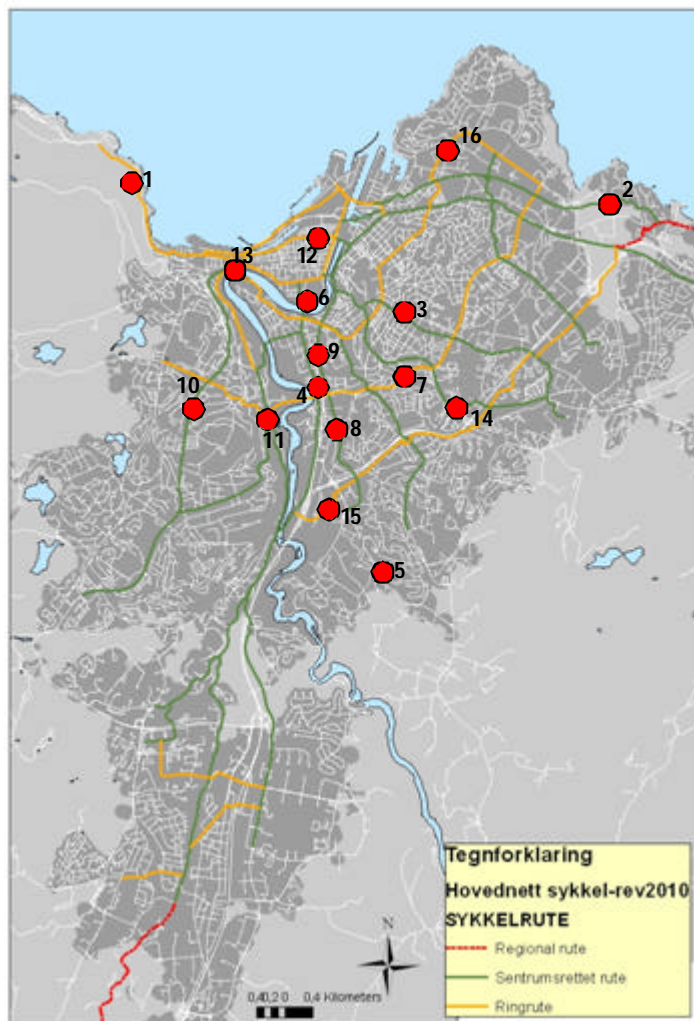
satsingsområder foreslås for 2012 og videre:

- Hovedrute sørfra til Midtbyen ferdigstilles
- Utbedring hovedrute fra Byåsen til Midtbyen
- Utvikling av hovedrute fra Brøset til Midtbyen
- Tiltak i Midtbyen

Det største enkeltprosjektet som foreslås i 2012 er sykkelløsning i Dybdahls veg. Prosjektet har en anslått total kostnad på 30 mill kr. Dette foreslås dekket opp med 10 mill kr i sykkelmidler for 2012, 5 mill kr sykkelmidler avsatt i 2011, 5 mill kr i støymidler. Restfinansieringen må avklares i budsjettet for 2013.

I 2011-12 blir det behov for ytterligere finansiering av tverrforbindelsen for sykkel på Lade. Det vises til formannskapssak 277/09 "Plangjennomføring Lade – Leangen. Finansiering og tiltakshaveransvar". Reguleringsplanen ble vedtatt i januar 2011, og detaljprosjektering pågår. Tidligere er bevilget 14 mill kr til tiltaket i 2010, og det er behov for ytterligere ca 13 mill kr. Det foreslås at disse midlene midlertidig omdisponeres fra vedtatte prosjekter som ikke forventes fullført i 2012 på grunn av planframdrift, primært sykkelbru over Bjørndalen. Denne løsningen representerer dermed en binding i handlingsprogram for 2013, men belaster ikke 2012-budsjettet.

Sykkelsatsingen framover vil bli forankret i en sykkelstrategi som skal omfatte både informasjonsarbeid, vedlikeholdsstrategi og revidert hovedsykkelnett. Størsteparten av hovednettet er som nevnt fastlagt, men det er behov for å drøfte trasévalg østover fra sentrum. I tillegg til løsning i Innherredsvegen, vurderes løsninger i sidegatene og langs jernbanetraséen. For sykkelsatsingen vil det være viktig å sikre tilstrekkelige midler til drifting. I 2011 er det fra de STFK, SVV og TK til sammen prioritert 3 mill kr til bedre vintervedlikehold fra ordinære budsjetter utenom Miljøpakkemidler. En slik permanent satsing bør vurderes i Miljøpakkens trinn 2.

2012 tiltak sykkel

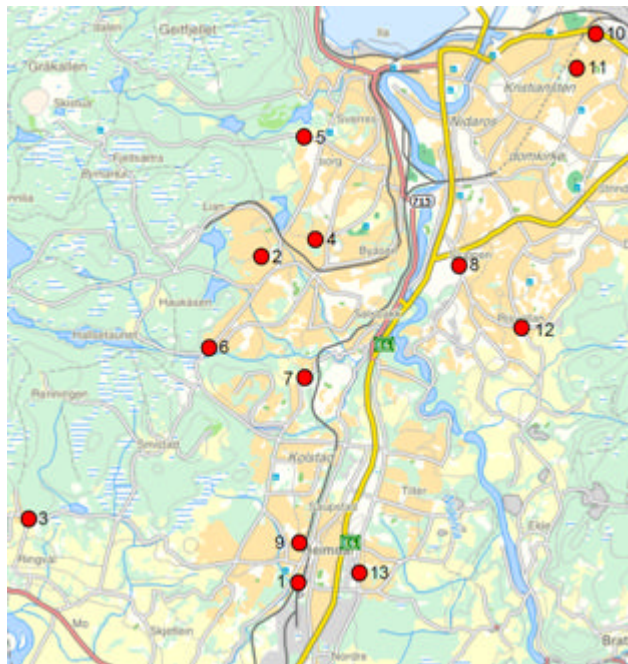
Nr.	Prosjekt	Bevilgning mill.kr.
1	Bynesvegen Fagervika – Høvringen. Planlegging	0,5
2	Innfart fra øst – planlegging 2012. Planlegging	1
3	Brøsettraseen (inkl. sykkelheis Blussev.?) Planlegging/Bygging	2
4	Utvidet undergang TEAB/utretting av kurve. Planlegging/bygging	4,0
5	Ny gang- og sykkelbru Bratsbergvegen. Bygging	3
6	Innfart fra sør, Samfunnet - Bispegate, Planlegging/bygging (+ kollektivtiltak)	2
7	Dybdahls veg – sluttfinansiering. Bygging (eksl. støyskjermer)	10
8	Klæburuta v/rundkjøring SP Andersensv. Planlegging/bygging	1,5
9	Klæburuta, Klostergata - Strindvegen. Planlegging/bygging	1,5
10	Byåsveien. Byåsenruta eksl. Ila (38,6 - 6,1)	5
11	Oslovegen v/Stavne – 2. byggetrinn. Planlegging	1
12	Tiltak Midtbyen. Planlegging/bygging	3,5
13	Ferdigstillelse sykkel Ila. Bygging+ bidrag kollektiv	2
14	Jonsvannsvegen ved Moholt. Planlegging/bygging (+ kollektivtiltak)	2
15	Sluppenvegen. Planlegging/bygging (Delfinansiering via privat utbygger)	2
16	Jarlevegen. Planlegging/bygging	2
		43

Figur 4: Forslag til sykkeltiltak i 2012 (til og med tiltak nr 12)

Trondheim kommune

Trafikksikkerhet

Trafikksikkerhetstiltakene har tradisjonelt bestått av en rekke mindre tiltak. Et hovedutgangspunkt for prioriteringene er gjeldende trafikksikkerhetsplan. Det pågår en revisjon av denne, og arbeidet har inkludert en medvirkningsprosess overfor skolene i Trondheim. Systematiske analyser av ulykkespunkter vil være svært viktig i det videre planarbeidet.

Trafikksikkerhetstiltak 2012		
Nr	Tiltak	Mill kr
1	Smedbrua, gang/sykelbru, tilleggsfinansiering	2,5
2	Uglavegen, fortau, tilleggsfinansiering	3,1
3	Ringvålvegen, fortau, tilleggsfinansiering	6,0
4	Vegmesterstien, fortau, delfinansiering	0,5
5	Byåsen butikkcenter-Ferista barnehage, fortau, delfinansiering	2,1
6	Byåsvegen - Leirbruvegen, signalregulering	2,0
7	Buenget, fortau, planleggingsmidler	0,4
8	Bratsbergvegen/Bård Iversens veg, kryssutbedring, planleggingsmidler	0,4
9	Søbstadvegen – Ditlev Bloms veg, fortau, planleggingsmidler	0,4
10	Innherredsvegen ved Saxenborg allé, signalregulering av gangfelt	1,0
11	Hans Finnes gate, fortau, planleggingsmidler	0,4
12	Utleirvegen kryss m Venusv. og Bakliv., kryssutbedring	1,5
13	Østre Rosten/Ole Ross´ veg, signalregulering	2,0
	Diverse mindre tiltak	2,7
	Sum	25,0

Figur 4: Forslag til trafikksikkerhetstiltak i 2012

Det foreslås prioritert tiltak for 25 mill kr til trafikksikkerhetstiltak i 2012. I tillegg kommer midler fra Aksjon skoleveg, der vi foreløpig ikke vet hvilken tildeling Trondheim kan forvente. (Miljøpakkemidler forutsettes å dekke kommunale egenandeler i Aksjon skolevegprosjekter.)

For 2012 foreslås følgende hovedfordeling:

- Opparbeidelse av fortau og gangveger: 16,0 mill kr
- Sikring av kryssingspunkter: 6,9 mill kr
- Andre tiltak (fartsdempende tiltak, diverse mindre tiltak) 2,1 mill kr.

Av større tiltak nevnes:

- Ringvålvegen: her foreslås satt av 6,0 mill kr til bygging av fortau langs Ringvålvegen fra Leinbakkan mot Hestsjøen (lengde ca 400 m). Tidligere er bevilget 2,5 mill kr til prosjektet.
- Uglavegen: Opparbeidning av fortau med en bredde på 3,0 m langs hele strekningen fra Gamle Osloveg til Vetle Vislies veg. Her foreslås satt av 3,1 mill kr fra 2012-budsjettet. Det tas sikte på ferdigstillelse i løpet av 2011.

Trondheim kommune

Støytiltak

Det foreslås satt av 8,5 mill kr støyskjermingstiltak i 2012-budsjettet. Midlene foreslås prioritert til følgende prosjekter:

Prosjektering og utførelse av støyskjermingstiltak

Basert på tidligere kartlegginger foreslås prioritert 3 mill kr til etablering av støyskjermer ved E6 Kroppan bru og nedre deler av Okstadbakken. (I tillegg kommer 1 mill kr i overførte midler fra 2011.) Det vil her være behov for tosidig skjerming og til sammen 2500 m støyskjerm. Prosjektet har en total kostnad på 37,5 mill kr.

Det er rekkefølgekrav om etablering av støyskjerming i Dybdahls veg i forbindelse med etablering av gang-/sykkelanlegg. Det foreslås satt av 4,4 mill kr i støymidler i 2012. (I tillegg kommer 0,6 mill kr i overførte midler fra 2011.)

Kartlegging og utformingsprogram

En ny støykartlegging i Trondheim startes opp i 2011 og vil fullføres i 2012. Denne vil gi grunnlag for et handlingsprogram for innsatsen de neste årene. I tillegg foreslås gjennomført et designprogram for utforming av støyskjermingstiltak. Til sammen utgjør disse postene pluss planlegging/administrasjon 1,1 mill kr.

Planlegging og informasjon

Manglende planavklaring vil fortsatt være en begrensende faktor for prosjektering og gjennomføring av tiltak de nærmeste åra. Det er derfor et stort behov for å følge opp planlegging i 2011. Videre vil informasjonsvirksomhet også bli en viktig utfordring i 2012. Totalt foreslås avsatt 20,9 mill. kr til informasjon, utredning og planlegging. Dette inkluderer omfattende planleggingsoppgaver på de store vegprosjektene (jf avsnitt om forslag til riksvegbudsjett).

Videre arbeid med Miljøpakken

Samferdselsdepartementet har i stortingsproposisjon nr 85 (2008-09) opplyst at Stortinget vil få trinn 2 i Miljøpakken til behandling når nødvendige avklaringer foreligger. Trinn 2 skal inneholde en helhetlig plan og endelige prioriteringer av prosjekt og tiltak i miljøpakken.

Det er stilt krav om at Miljøpakken skal underlegges ekstern kvalitetssikring (KS1) i trinn 2. Departementet legger til grunn at denne prosessen skal ta utgangspunkt i de utredningene som alt er gjennomført. I tillegg vil det være nødvendig å gjennomføre enkelte tilleggsutredninger. Tilleggsutredningene bør fokusere på konkrete kollektiv-, trafikksikkerhets- og miljøprosjekt og vurdere disse i forhold til kostnader, gjennomføring og nytte.

Også de driftstiltakene som foreslås finansiert med bompenger bør inngå i utredningen (kollektiv og sykkel er mest aktuelt). Det er også bedt om en analyse av restriktive tiltak for å oppnå ønsket transportmiddelfordeling. I tillegg er det i avtalen om belønningstilskudd tatt inn et krav om at en plan for utbygging av superbuss i Trondheim utredes i forbindelse med KS1 for Miljøpakke Trondheim.

Rådmannen tar sikte på å komme tilbake med en sak om avklaring av rammene i trinn 2, samt en helhetlig

Trondheim kommune

og langsiktig plan for tiltak i henhold til disse i løpet av andre halvår i 2011. Rådmannen vil også i løpet av høsten 2011 legge fram en evaluering av Miljøpakkens første periode.

Konklusjon

Rådmannen anbefaler at Bystyret gir sin tilslutning til de tiltakene som foreslås gjennomført i Miljøpakken/belønningsordningen i 2012.

Det anbefales at Trondheim kommune slutter seg til hovedsatsingene i forslag til riksvegbudsjett for 2012, med betydelig vekt på drift og vedlikehold for å ivareta trafiksikkerhet og framkommelighet. Budsjettforslaget viser at det er klart behov for opptrapping av statlige midler til samferdsel. Rådmannen vil peke på at statlige midler til Grilstadtunnelen ikke bør anses som en del av bidraget til Miljøpakken, men heller knyttes til prosjektet E6 Trondheim – Stjørdal.

... Sett inn saksutredningen over denne linja

Rådmannen i Trondheim, 13.05.2011

Einar Aasved Hansen
kommunaldirektør

Henning Lervåg
prosjektleder Miljøpakken